

vacua non fuit, ex qua negligentia gravia, ut plurimum, sequuntur mala, ait Bernardus serm. de septem. donis Spiritus Sancti, ubi committantia sunt in humano corde, negligentia sui, & curiositas cæterorum; malignatur quippe voluntas, ipso neglectu, quotidie deterior semetipsa.

19 Salomon enim, ut erudiret nos, quare magna divino munere de Cœlo dimissa ad primū solis radiū solveretur, ad ignem verò examinata duresceret, sapientia c. 16. Vers. 28. ait. Quod enim ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio Solis calefactum, tabescet, ut notum omnibus esset, quoniam oportet prævenire solem, ab benedictionem tuam, & ad orientem lucis, te adorare; ingrat enim fides, tamquam hyemalis glacies, tabescet; magnam ergo jacturam parit negligentia.

20 D. Bonaventura in tract. *parvum bonum art. primò agendo de vita purgativa*, inter alia

ARTICULUS VIII.

An ex negligentia incurritur legalis culpa.

Non induco in quæstionem, utrum possit dari culpa legalis, sine Theologica, quæ in foro externo sit damnabilis, & in foro interno nullam culpam, seu peccatum involvat; nam posse dari, est Theologorum sententia, de qua *Lessius de Just. & Iure lib. 2. c. 7. dub. 6. n. 26.* Potest enim contingere notabilis damnificatio proximi, ex tua naturali inconsideratione, inadvertentia, vel oblivione, ita ut pro foro conscientia, non tenearis ad restitutionem, & tamen in foro externo habeatur pro culpa lata, & cogaris à Judice, damnum reparare. *Sayr. Clau. regia lib. 10. tract. 3. c. 1. num. 10.*

2 Clarissimi Juris est, Negligentiam in iure, culpæ imputari, atque pro culpa ponni, & puniri potest, in l. cedere diem §. ult. de verb. signifi, ubi dicitur, lata culpa, est nimia negligentia, id est non intelligere, quod omnes intelligunt, idem repetitur, in l. latè eod., l. quod Nerva ff. depositi, l. milites ff. de custod. reorum, l. magna negligentia ff. de verb. signif., l. 1. §. bis quoque, ff. de act., & oblig., l. si fidejussor ff. mandati, l. impuberibus §. 1. de susp. tut., l. Tutor, qui reperi: §. competit ff. de

hæc habet (arguat se animus de multiplici negligentia) sic recognoscere debet homo, si in se fuerit negligentia cordis custodiendi, temporis expendendi, & finis intendendi; debet enim bene custodiare cor, tempus utiliter expendere, & finem debitum in omni opere praecogitare; cogitare debet si fuerit negligens in oratione, in lectio- ne, in boni operis exequitione; cogitare debet si fuerit negligens ad pœnitendum, ad resistendum, & ad proficiendum; debet enim summa cum diligentia, deflere, culpam commissam, repellere tentationem diabolicam, proficere de una virtute, in aliam, ut possit pervenire ad terram promissam; hæc Bonaventura, ex quibus aliisq; ibidem fusius descriptis, benè edocemur, de hoc magno effectu peccati negligentia, nempe hominem alioquin spiritualem, & virtutis profectum desiderantem, impediri à negligentia, ne in virtute proficiat.

lib. 6., presump. 23. num. 11., Gratian. discept. for. c. 125. num. 1. 2. 15. 6. 354. num. 34. 36., c. 677. num. 7., & alibi passim, Bartol. latè in l. quod Nerva ff. depositi; Salicet in l. si nulla num. 4. 5. 6. C. de pignor. act., Bald. in l. qui fortuitis num. 7. C. de pignor. act., Immola in c. 2. num. 6. 12. de constit., Jo. Bapt. Costa de remed. subsid. remed. 105. num. 3., Sylvester V. Culpa num. 2., Azor. instit. Moral. p. 3. lib. 4. c. 6. V. secundum est, & lib. 6. c. 4. V. porro in Jure civili, & seqq., ita custos carceris negligens in custodia, si carceratus aufugiat, dicitur esse in culpa; Farinac. in pract. Crimin. quest. 31. num. 10.

4 Quotuplex autem sit hæc culpa, quæ est negligentia, seu ex negligentia, Bartol. in l. quod Nerva ff. depositi, distinguunt quinq; culparum species, latissimam, latiorem, latam, levem, levissimam. Bald. in l. qui fortuitis num. 7. C. de pignor. act., quatuor ponit species culpæ, latiorem, latam, levem, levissimam; Canonistæ verò communiter, tres tantum distinguunt culpas, latam, levem, levissimam, de quibus remissivè, Barboza ad c. cum gratia num. 3. de commodato, Azor. instit. Moral. p. 3. lib. 4. c. 6. V. sciendum, Sylvester V. culpa num. 2. dicunt, quod culpa latissima de qua Bartol. est dolus verus, quando quis voluntariè, & scienter machinatur ad circumveniendum alterum, quæ dolo æquiparatur: l. si fidejussor. ff. mandati glof. in c. ad falsariorum in V. negligentia de crim. falsi, Culpa latior, est dolus præsumptus, quo quis, si non voluntariè, saltem scienter, molitur in damnum alterius; Culpa verò latam, levem, levissimam, excludere utrumquè, scilicet scientiam, & voluntatem, sed esse ignorare id, quod scire tenetur, aut cæteri ejusdem conditionis sciunt.

Verum quia in iis quinque specibus culparum, benè potest distingui negligentia, & omissione, vel culpabilis tantum sit, vel dolosa, de iis omnibus est aliquid tangendum.

5 Latissima ergo culpa, quantum facit ad præfens institutum est negligentia, qua quis scienter, & voluntariè omisit facere aliquid ad circumveniendum, & decipiendum alterum, quam his verbis explicat Cagnol. in l. contractus ff. de reg. jur. num. 8., quod sit eorum, qui ex versuto, & malo proposito, animoque perfido alienas res, vel negotia, affectata quadam improvidentia malignè, vel negligunt, vel dissimulant, cum in rebus

suis sint providi, & diligentes, & qui verutiam, sub negligentia vitio, ita subinvolvunt, ut manifesti quidem doli crimen, colore, ve lamineque dessidiæ à se se ammoveant; doli tamen machinatione, fraudeque non carrent; latior verò est, qua quis scienter, sed non voluntariè, omittit aliquid, ex quo alter decipitur, & circumvenitur, & dicitur (dolus præsumptus), quia ex quo, qui negligit, sciebat ex tali omissione alterum esse decipiendum, tenebatur non omittere, & præsumitur voluntariè omisisse. Culpa lata est, non intelligere, quod omnes intelligunt, aut nescire, quod omnes sciunt, l. latè ff. de verb. signif., qua propter, vel ipsum non intelligere, proveniat ex negligentia, vel sit ipsa negligentia, juxta illud Psal. 35. noluit intelligere, ut benè ageret, id est quomodo benè ageret; vel tandem negligentia ex tali ignorantia sequatur, culpa lata, dicitur, ex quo omittit facere, quod omnis homo prudens facit; hanc explicat Cagnol. in d. l. contractus num. 7. ibi, secus est in lata culpa, ignoratio, quæ sub nomine dessidiæ, & negligentia cadit, ut quæ supinam negligentiam referat, aut vitium naturæ parum perspicacis, velex prava educatione contractam, cui, culpa adscribi poterit, supina, securitas improvida, immò nulla gerendarum rerum cura, reprehensa erroris facilitas, & pariter num. 12. 13. & 14. latius explicat, quando culpa ex negligentia dicatur lata, levis, vel levissima. Culpa levis est omittere id, quod prudens, & diligens pater familias facit. Culpa levissima est omittere id, quod homines diligissimi facere solent, l. si putator ff. ad leg. aquil. l. divus ff. de off. præsidis.

6 Utrum quando lex, aut Statutum, in penalibus, requirit dolum, sufficiat culpa lata, quæ dolo æquiparatur c. 1. disp. 86., c. placuit: 11. q. 3., l. si quas C. de off. Praefecti orient, quam difficultatem discussit Cagnol. in d. l. contractus ff. de reg. Jur. num. 8., & non sufficere resolvit per tex. in l. 1. ff. ad legem Corneliam de Sicariis, ubi habetur, quod in penalibus, dolus pro facto accipitur, sive requiritur factum positivum, nec sufficit negativum, ut in negligentia, Farinac. pract. crim. q. 126. num. 50., & latè q. 87. num. 18. ubi prius num. 14. constituerat regulam, quod culpa lata regulariter, æquiparatur dolo, tamen num. 17. declarat regulam habere locum in contractibus, & num. 18., secus autem in deli-

delictis, seu actionibus, ex delicto descendebus, ubi culpa lata non equiparatur dolo, *Tiraquet de pénit. temp. causa* 14. num. 7.

7 Ratio autem esse potest, quia cum dolus alius sit in committendo, alius in omitendo, de quibus *Farinac. q. 12. num. 22.*, & gravius, sit delictum in committendo, quam in omitendo, c. ad falsariorum ad fin., ibi malitia gravius, quam negligentia, puniatur de crimin. falsi, *Farinac. loco supra num. 23.* ad effectum infligendi poenas graviore, *Menoch. de arb. Jud. lib. 2. c. 201. num. 21.*, & c. 314. num. 16., *Mascard. de prob. concl. 935. nu. 13.* 14., *Valerus de different. utriusque fori V. damnum different. 1. num. 13.* V. *Tertio limita*, ubi rationem reddit majoris gravitatis, licet ad effectum irritandi, & vitiandi rescripta, forte sint aequalia, & tradit per *Menoch. de arbitr. Jud. lib. 2. c. 201. num. 18.*, & seqq., sequitur jura, & statuta intelligenda de dolo graviori; cum igitur nostrum institutum sit de negligentia, & sic de dolo in omitendo, de negligentia autem dolosa, non intelliguntur jura, & statuta poenalia.

8 Et ex eadem ratione, si testator remittat generali loquione administratori tutori, vel curatori, dolum præteritum; hanc remissionem intelligendam esse, de dolo minus gravi, id est in omitendo, non autem in committendo, *Covar. var. resol. lib. 2. c. 14. nu. 9.* V. *primum numquam*, & seqq., *Farinac. in fragm. crim. p. 1.* V. *dolus num. 156.*; V. & in generali remissione, & iterum in p. 2., V. *juramentum n. 1104.*, V. *nunquid autem expresè.*

9 Ita pariter, cum negligentia sit culpa, de ea tamquam quid odiosum, strictè est interpretandum, juxta regulam odia de reg. *Jur. in 6.*, *Hinc glos. in c. irrefragabile in V. per capitulum ad fin. notat*, quod data consuetudine, ad capitulum pertineret jus corrigendi in Ecclesia Cathedrali, si Capitulum sit negligens, tunc Jus corrigendi devolvitur ad Episcopum, attamen quia hoc est in poenam negligentiae, strictè debet summi; id est Episcopus in eo casu corrigit, de consilio Capituli, quia licet Capitulum propter negligentiam perdidit jus corrigendi, non tamen perdit jus commune, quod debet cum Episcopo in talibus interessere, similis pariter casus est in c. ne pro defectu de elec^t., ubi si Capitulum per negligentiam perdidit Jus eligendi activè, non tamen perdisit Jus, ut eligi possint Canonici, passivè, ut notat glos. final. *ibid. ex reg.*

quod nemo debet duplicitate puniri, cum pœnae sint restringendæ, & sic moliendæ c. pœna de pœnit. dis^t.

10 Notanda est quoque differentia, inter forum conscientiæ, & forum externum, quo ad considerationem hujus culpæ, in omitten- do, & obligationem, quæ ex tali culpa ori- tur; nam in fôro conscientiæ, quis tenetur solum de dolo, & lata culpa, extra contra-ctus tamen; in contractibus vero, & quasi contractibus, tenetur etiam de culpa levi, non autem levissima, regulariter, nisi in ali- quibus casibus, de quibus infra in suis locis, de negligentia in particulari; at in fôro ex- terno, etiam extra contractus, quis tenetur de culpa levi, & levissima *Clar. I. fin. q. 62. num. 5.*, ubi *Bajard. in addit. num. 25.*, cuius adnotaciones ostendunt differentiam in contractibus, & extra contractus *Innoc. in c. si- cut dignum num. 5. de homic.*, *Roman. singular. 105.*, *Abbas in c. 1. num. 19. de constitut.*, *Sot. de Just.*, & *Jur. lib. 4. q. 7. art. 2.* §. dubium autem, & post alios *Valer. de diff. utriusque fori V. damnum diff. 1. num. 1*, ubi num. 2. ratio- nem affert, quia in fôro externo, ex culpa levi, & levissima potius obligatur in pœnam, quam debeatur damnum, ad quod in fôro conscientiæ requiritur culpa mortalitatis; pœna autem, in fôro conscientiæ non debetur, nisi post sententiam.

11 Limita primò. Si negligentia adscribi- tur casui fortuito; in quo casu, non ad- scribitur culpæ, & negligens non tenetur ad ea, glos. in c. 1. V. *Archidiaconus de officio Ar- chid.*, *Bald. conf. 222. lib. 2.*, *Castrens in l. vi- deamus ff. locati*; Rota in Romana damnorum coram Virilli decis. 289. num. 14. tom. 1. p. 5. recent.

12 Limita secundò. Si diligentia certò ni- hil prodeisset, quia tunc negligentia non im- putatur, l. fin. §. si ea conditione ff. ad leg. *Rbo- diam de jact.*, *Bellet. disquisit. Cleric. tit. de di- scipl. cleric.* §. 2. num. 15., & ratio est, quia tunc non tenetur ad ea; nemo enim obligatur ad actum inutilem: l. 2. in fine ff. si quis in Jus vocatus non inveniet, *Tuscb. in V. Fru- statoria concl. 520.*

13 Notandum pariter, quod levis omission, quamvis regulariter non vitiat actum, l. 1. ubi *Bartol. ff. de ventre inspicio*, tamen si id quod omittitur sit de forma, tunc vitiat actum c. cum dilecta, & ibi *Felin. num. 56.*, & *Barbosa num. 2.*

Regu-

14 Regula quoque est in contractibus, quod si contractus fiat tantummodo in gra- tiā unius, ut commodati, depositi, tutella, administrationis bonorum Civitatis &c., tunc recipiens in gratiam alterius, tenetur tantum de culpa lata; at si in gratiam utriusque, ut si quis gerat tutellam, & ex ea lu- crum, & mercedem recipiat, tenetur etiam de culpa levi, & quandoque levissima, ut in Procuratore ad lites, & causas, qui profite- tur se sufficienter peritum, tex. est in l. in rebus s. bæc itaff. *commodati*, & notat glos. pluri- bus allegatis in l. *contractus ff. de reg. Jur.*, ubi

& *Cagnol. num. 11.*, & recipiens in gratiam sui tantum, ut Comodatarius tenetur de le- vissima, saltem in fôro externo, ut explicat glos. in c. *Unico Vers. de levissima de commodato*, Ubi plures D.D. allegati per *Barbosam num. 2.* 3., *Sayr. Clavis regia lib. 10. tract. 3. c. 1. nu.* 11. *Vers. Quarta est*, dixi (in fôro externo), quia pro fôro conscientiæ communior senten- tia est, quod ubi non est culpa mortalitatis, ibi neque intret obligatio restituendi, sed an in casu dubio culpa sit gravis, debeat damnum reparare, vide *Dianam p. 4. tract. 3. resol. 30.*

ARTICULUS IX.

An soli Negligenti noceat negligentia.

REgula est, quod negligentia ip- simet negligentie noceat tan- tummodo, & non aliis, *Rota coram Corrad. decis. 337. num. 25. p. X. recent.*, bonus tex. in

l. non expedit. §. si pupillus ff. de rebus auctor. *Jud. possid.*, l. electo vero §. ultimo ibi, ne al- terius dolus, aut dessidia alii noceat, l. rem bæreditariam in fin. ff. de evict.; l. mandatum detractionis in fine ff. mandati, vel contra, *Calvin. de æquitate lib. 2. cap. 147. num. 8.* 11., sicuti factum unius, alteri nocere non debet l. Imperatores 3. ff. de transact., ideoque in l. si quis in suo §. fin. C. de inoff. testam., detesta- tur, & corrigitur Julii Pauli lex antiqua, quæ concedebat, filium bæreditate materna pri- vari, in odium paternæ culpæ, concordat. l. sancimus C. de pœnis; l. crimen ff. de pœnis, l. Tutorem in fine ff. de bis quibus ut indignis, *Bar- bosa axioma. 159. num. 2.*, Odd. de restit. in integrum p. 1. quæst. 37. num. 122., ita negligentia unius ex colligantibus, non nocet alteri, *Rota decis. 518. num. 4. tom. 2. p. 5. recent.*, *Socin. conf. 273. num. 3.*, *Perez. de lara de an- niu.*, & *Capellis lib. 2. c. 2. sub num. 19.*, *Amat. decis. Ferrarens. Rotæ decis. 7. num. 7.*, & *Decis. 42. num. 4.*, *Bartol. Brix. in tract. qq. Domi- nical. quæst. 45. num. 3. 4. vol. 12.*, intellige- tamen, si vere est negligens, id est poterat age- re, & non egit, quia si non potuit agere, cum non sit negligens propriè, & formaliter, sed tantum omittens materialiter, sequitur quod negligentia, nec sibi nocere debeat.

ta superius dicta; *Foler. prax. censual. in Vers. bujusmodi fol. mibi 349. num. 97.*, *Surd. decis. 32. num. 9.*, *Centius de censibus p. 3. c. 1. quæst. 8. art. 2. num. 22.*, & seqq., *Rota decis. 260. num. 14. p. x. recent.*, Ita si ex tua negligen- tia ego damnum patiar, tu teneris resarcire, ut ego server indemni c. fin. de injur., & dam- nis, datis, glos. in l. si ex duobus ff. de negot. gest. ex quibus. Sequitur primo, quod negligentia Notarii nocere non debeat partibus; *Burat. decis. 780. num. 4.*, *Seraph. decis. 1115. num. 5.*, neque ex omessa extensio, potest partibus obesse; *Burat. decis. 932. num. 2.*. Sequitur secundò, quod negligentia Prælati in imple- mento, modi, non præjudicat Ecclesiæ, c. verum de condit. apposit., ubi glos. in *Vers. condi- tione*, *Burat. decis. 7. num. 12.*, & rationem reddit *Barbosa in eodem c. verum num. 7.*, quia scilicet donatio sub modo, statim transfert Do- minium, & modus non suspendit, sicut con- ditio, de qua dicam infra in secunda fallen- tia. Sequitur tertio, quod negligentia tuto- ris, non debet nocere pupillo, & minori, ideoque adversus lapsum fatalium, pupilli re- stituuntur in integrum; *Barbosa in c. cum sit Romana num. 12. de appellat.*. Sequitur quartò, quod negligentia debitoris, in recogno- scenda scriptura contra se producta, & pro- pterea in contumacia pronuntiata, à Judice haberi pro recognita, non noceat ejusdem de- bitoris bæredibus, qui possunt adhuc contra scripturam excipere, & contra eam se tueri; *Gait. de credito c. 2. tit. 9. num. 3269.*. Sequi- tur

tur quinto, quod si testator mandavit per suos commissarios fieri Capellam, in Ecclesia, alias privat hæredes cōmodo hæreditatis, vel damnat ad præstandum mille; si Commissariū negligant facere capellam, non idē hæres cadit in poenam, quia tale præceptum est inustum, & irrationabile argumentum l. *Poster familias testam*; ff. de hæredibus instituendis, & notat Bald. in l. 1. sub num. 10. C. de bis quæ pena nomine, *Tusc. Vers. Negligentia* concl. 36.

Verūm quia quandoquæ, qui non peccaverunt, mala patiuntur, & sepè justus perit, pro impio c. in *Sancta* 41. de consecrat. dist. 1. intellege, quod patiatur, & pereat temporaliter, non æternaliter, nec spiritualiter, ut glos. in d. c. in *Sancta* in *Vers. quia perit*, punitur enim ex uno peccatore, populus, sicuti ex una Ove morbida, universus grex inficitur, c. sed illud dist. 45., ubi *Cardinal. Turrecrem.* num. 3. 4., concordantias adducit; idē videndum est, an negligentia unius, alteri quandoque noceat, & sic notabimus fallentias, præmissæ regulæ.

2 Fallit igitur primò, posita regula (in eis, qui ex officio tenentur alios corripere, & corriger) qui, vel ut videantur misericordes, vel ne forte male de illis loquantur, vel ex quacunque alia causa, omitunt, & negligunt corripere, & corriger; quia ista negligentia eis nocet, qui merebantur corripi, vel quia diutius perseverant, in peccato, vel graviori afficiuntur culpa, vel ad alia facilius crimina properant, & tandem gravius puniuntur, ut ex tex. in præcito c. sed illud dist. 45., c. resecande 24. quæst. 3., idē proverbiorum 23., negligens comparatur Rectori navis, dormienti in tempestate, & periculo; quia sicuti Rectoris navis dormitio, nocet cæteris in navi existentibus, cum omnes ex tali dormitione, vel patientur naufragium, vel saltem naufragii periculum subeant, ita, & prædicta negligentia ejus, qui tenetur ex officio alios corripere, eisdem nocet, *Turrecremata* ad d. c. sed illud non otiosè num. 2. 3. dist. 45., & est casus singularis lib. 1. *Regum* c. 2., & 3., ubi *Heli summus Sacerdos*, quia neglexit corripere efficaciter filios, ipsi perierunt, & refert in c. licet *Heli.* 32. de *Simon*, & latius in c. sicut ii. §. necesse dist. 47.

3 Fallit secundò, in negligentia Prælati omittentis implere conditiones, à donante, vel testatore, impositas, quæ negligentia nocet Ecclesia, quæ ob non implementum conditionis, non aquirit rem donatam, aut lega-

tam, *Gratian. discep. for. c. 517.*, & in hoc casu fallit regula delictum de reg. Jur. in 6., ubi glos. in *Vers. delictum*, afferat rationem fallentia; quia scilicet tex. in reg. delictum loquitur de delicto in committendo, nos autem loquimur de delicto in omitendo, & tunc delictum Prælati nocet Ecclesia, & est tex. expressus in c. placuit 16. quæst. 3., ubi, & glos. in *Vers. negligunt*, & in re empibœtica, ubi sit pactum resolutuum, quod negligentia Prælati, non solvendo canonem noceat Ecclesia; *Io. Bapt. Costa de remed. subsid. remed. 48. num. 7.* vel etiam quando Ecclesia, non habet conventum, sed solus est Prælatus, qui tunc Ecclesia potest præjudicare, ut voluit glos. in c. potuit de locato, *Felin. in c. verum* num. 9. de foro compet., *Barboſa* in c. verum n. 7. in fine de condit. appos.

4 Non obstat c. licet in regulis 16. quæst. 3., ubi quod negligentia Prælati, divellere non potest diœcesim semel constitutam. Primò, quia fallentia à nobis posita, est de non aquirendo; tex. vero in c. licet in regulis tract. de amittendo; nam causa damni vitandi potentior est, quam cau' à lucri captandi, l. verū §. fin., & ibi *Bart. ff. de min.*, & iu *Auth. quas actiones* num. 3. C. de sacros. Eccl.; *Bellet. disquis. Cler. p. 1. tit. de Clerico debitoro* §. 2. num. 12., 14., in quo sensu pariter intelligenda sunt: *notata per Borbosam in c. cum propter* num. 5. de *Jure Patro*; Secundò, quia ibi agitur, de præscribendis finibus diœcesis, ad quem effectum, non quælibet negligentia, sed longissimi temporis, requiritur, ut infra dicam suo loco.

5 Nec obstat secundò c. auditis de in integrum rest. ibi in fin. (Utramque restituimus, ne alterutra pars, propter hujusmodi negligentiam, gravi jactura lœdatur) quia immo nostra fallentia confirmatur, dum declaratur, quod Ecclesia lœderetur, ex negligentia Prælati, nisi ei succurreretur, beneficio restitutions in integrum; quod igitur non patiatur damnum ex alio capite, est scilicet ex legis beneficio, idem beneficium reportans c. cum venissent de in *Integrum* restit.

6 Non obstat tertio c. nihil prodest de præscript., ubi quod negligentia Prælati non nocet Ecclesia, nec præjudicat successori, quia id intelligitur (currente tempore præscriptionis) at nimis præjudicat Ecclesia, & successoribus, quia currit tempus si compleatur præscriptio, ut notat glos. in cod. c. nihil prodest in *Vers.*

in *Vers. futuris*, ubi adducit ad id ferè totum titulum de præscripti: *Gomes. ad reg. de Trienal. post quæst. 28. casu* 48.

7 Fallit tertio, in negligentia Procuratoris, quæ præciso dolo, nocet principali, *Benintend. decis. 26.*, tex. est in l. si Procuratorem §. *Tutores ff. mandati*, in l. cum mandato 23. ff. de minor, l. denique §. fin. ff. eo, *M Merlin. decis. 362. num. 3.*, *Franc. in c. ex ratione* num. 54. de appell., *Laderch. conf. 63.*, ubi quod minori propter negligentiam procuratoris, cōpetit restitutio in integrum, *Rota decis. 38. n. 1. p. 2. tom. 3. recent.*, *Marches. de commiss. rest. in integrum* §. 1. num. 103., *Odd. de restit. in integr. p. 1. quæst. 13. art. 41.*, p. 2. quæst. 89. num. 1.; & seqq., ubi quod imputet sibi, qui procuratorem negligentem eligit; fallit tamen, si principalis admonuit Procuratorem, ut in decis. 387. num. 6. in *Postibum*. p. 2., *Farinac.*, & *Odd. d. quæst. 15. num. 49.*, Majoria autem, non succurritur per viam restitutioonis in integrum, nisi procurator usus esset dolo. *Crescent. decis. 7. de appellat. num. 7.*, etiam si Procurator non sit solvendo, quia Dominus imputatur, qui negligentem Procuratorem elegit num. 3., *Marches. de commiss. rest. in integrum* §. 1. num. 123., *Rota coram Mzanedo post Marches. supra decis. 4. num. 1.*

8 Fallit quartò, in Tutoribus, seu Con tutoribus, quia ubi plures sunt Tutores, alter verò dimittat alterum administrare, si hic sit negligens, de ejus negligentia ille tenetur, tex. in l. si Procuratorem §. si *Tutores ff. mandati*, & facit totus tit. C. si *Tutor*, vel *Curator non gesserit*, vel si *Tutor*, aut *Curator* constituisse factorem, vel actorem negligentem, quia tunc negligentia factoris, vel actoris præjudicat, & nocet ipsi constituenti; *Borgn. de Tute*, & *Curat. c. 1. num. 114. in fine l.* qui plures ff. de aminist. *Tutorum*.

9 Fallit quintò, in negligentia electi, quæ præjudicat eligentibus, ut non possint petere confirmationem; *Franc. ad c. cupientes* §. cæterū n. 6. de elec̄t., ut latius dicant infra parte secunda art. de negligentia electorū, & electi.

10 Fallit sextò, in negligentia hæredis non experientis jura sua, sed negligentia sua patitur rem præscribi, vel actiones hæreditarias tempore finiri; quæ negligentia nocet fidei-

commissario, ut est tex. in l. si hæres la 2. §. si temporalis ff. ad *Trebel.*, *Peregrin. de fideicom. art. 41. num. 18.*, & 19., ubi quod eo casu, hæres tenetur fideicommissario, de negligentia, & si hæres non esset solvendo, in subsidium daretur fideicommissario, regressus, adversus præscribentem, bon. tex. in l. plane si filium la 2. §. qui rogatus ff. de leg. 1., *Gomez. ad reg. cancel. de trienal. post q. 28. de casibus negligentiae casu* 43.

11 Fallit septimò, in negligentia principalis debitoris, qui non solvendo tempore debito, nocet fidejussori l. *mora rei* 88. ff. de verb. oblig., *Barbosa ad c. mora* 25. num. 8. de reg. *Jur. in 6.*

12 Fallit octavò, in Empomiteuta, qui celsans, ultra triennium, in emphiteusi laicorum, vel biennium, in emphiteusi Ecclesiastica, à solutione canonis, ita cadit à jure emphiteutis, ut non modo sibi, sed etiam aliis vocatis, & comprehensis præjudicet; *Clar. in §. emphit. quæst. 8. num. 14.*, *Fulgin. de emphit. tit. de solut. canonis quæst. 1. num. 48.*

13 Fallit nonò, in negligentia hæredis, in solvendis legatis piis, vel debitibus, testatoris; quia si non per se, saltem per accidentis ex tali negligentia, anima testatoris diutius detineri potest in purgatorio, ob defectum suffragiorum, & orationum, quæ effunderentur ad Deum, à recipientibus oblationes *D. Thom. quolibet. 6. art. 13.*, *Dominicus Soto in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. Vers. quia suffragia*; *Sylvester Vers. testamentum* 2. quæst. 9., *Graff. decis. aurib. 1. c. 26. num. 15. ad fin.*, *Barb. in c. in literis* num. 3. de raptor., & in reg. peccatum n. 7. 8. de reg. *Jur. in 6.*, *Leoncil. de privileg. pauper. privileg. 116. num. 31.*, & dicam latius in artic. de hæredum negl.

14 Fallit decimò, in casu *Clem. de beneficio*, de præb., & dignit., ubi negligentia Episcopi, nocet habenti expectativam ad primum beneficium vacans, conferendum ab Episcopo; nam si Episcopus negligat conferre, & labantur sex mentes, ita ut collatio devolvatur ad Capitulum, vel alium Collatorem, tunc hæc negligentia Episcopi, nocet habenti expectativam, quia is, ad quem collatio devoluitur, potest cuique alteri conferre.

